

1730.

Q. D. B. V. 1704 1704

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO, 23
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DN. FRIDERICO AVGVSTO,
PRINCIPE REGIO, M
ET RELIQUA
MEDITATIONES PROBABILES

DE
INCESTIS CVM
NOVERCÆ MATRE
NVPTIIS 5/

PRÆSIDE
D. MICH. HENR. GRIBNERO,
PROF. PUBL.
PLACIDO ERVDITORVM EXAMINI
SUBMITTET

AUCTOR
M. CHRISTIAN. SIGISMVNDVS
ROEHRENSEE,

AD DIEM V. OCTOBR. CIO IO CC IX.

VITEMBERGÆ, PRELO CHRISTIANI GERDESII.

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
D. N. FRIDERICO AUGUSTO
PRINCIPIS REGIO
ET RELIGIA
MEDITATIONES PROBABLES
DE
INCESTIS CVM
NOVERCAE MATRE
NATIS
PRASIDA
D. NICH. HENR. GRIBNERO
PROF. PUB.
PLACIDO-ERADITORVM EXAMINI
SUBMITTIT
AUCTOR
M. CHRISTIAN. SIGISMUNDVS
ROTHRENSIS
AD HUIUS V. DOCTOR. CIO. IS. C. IX
VITAMBERGAE, PABLO CHRISTIANI GERDESII

DE
INCESTIS CVM NOVERCÆ
MATRE NVPTIIS.

§. I.

Optissima juris regula est, *inter consanguineos mariti & uxoris nullam affinitatem contrahi*, adeoque nec quicquam obstare, quo minus illi inter se matrimonio jungantur. Nam licet JCtus in *l. 4. §. 3. ff. de grad. viri & uxoris cognatos affines esse dicat*, non tamen eos sibi invicem, sed viro quidem uxoris cognatos, huic illius consanguineos affinitate conjungi non obscure ostendit, dum, *affines ab eo dici*, subjicit, *quod dua cognationes ita copulentur, ut una ad alterius fines accedat*, quo ipso innuere videtur, non cognatis mariti cognationem uxoris affinem esse, sed soli marito, perinde ac ager vicini non toti agro affinis est, sed fini saltim & extremitati. vid. C.V. JAC. ad c. 5. X. de Consanguin. & affin. B. ZIGLER. ad Lancell.

Regula juris est: inter consanguineos mariti & uxoris non intelligi affinitatem.

Notatur
Hotoman-
nus.

L. 2. t. 13. §. 13. Verb. nulla intelligitur. ut vix rationem habuisse videatur HOTOMANNUS, dum in *Tr. de cast. & incest. nupt. P. 2. c. 1. p. 68.* hæc obscure perquam & præcise a JCTO Rom. scripta esse queritur, qui & in eo fallitur, quod §. 7. pro §. 3. citet, & ad Paulum referat legem, quæ Modestinum habet autorem. Clarius tamen Pontifex rem exponit, qui in *c. s. X. de consangu. & affin.* disertis verbis, omnes quidem consanguineos viri rescribit uxoris esse affines, & omnes consanguineos uxoris affines viri, inter consanguineos autem viri & uxoris ex eorum conjugio nullam prorsus affinitatem contrahi, propter quam inter eos matrimonium debeat impediri. Atque hinc est, quod Doctores *negent*, contingere posse, ut unquam *juvenis virginem recte & ex sensu juris nostri affinem salvet.* D. SCHOEPPER. *ad ff. t. de Rit. Nupt. n. 38.* Inde duos fratres duabus sororibus jungi posse, & inter *comprivignos* etiam tædas licitas esse, plerique sentiunt. *vid. §. 8. ff. de Nupt. l. 34. §. 2. ff. de Rit. Nupt.* Hinc ut ad rem, quam impræsentiarum plenius paulo expendam mihi sumsi, absque ambagibus accedam, juris rationem non impedire putant, quo minus *filius fiat socer patris, ac novercæ suæ matrem in matrimonium ducat.*

Ex ea sequitur, filium posse novercæ matrem ducere secundum jus Canonicum.

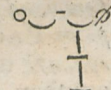
§. II. Neque obscure hoc innuit Pontifex, qui in citato capite patrem & filium matri & filix jungi permittit, quo ipso non modo inter *comprivignos* matrimonium approbat, sed & mutato ordine filio matrem, patri filiam nubere posse, innuit. Imò leges Romanæ nominatim hujus conjunctionis tanquam licitæ

licitæ ac legitimæ meminerunt. *Si vir & mulier, in-* & civile.
quit Paulus in l. ult. §. 14. ff. de Gradib. ille filiam ejus du-
xerit, illa filio ejus nupserit, qui ex patre adolescentis na-
ti erunt ex matre puellæ natos fratris filios, illi eos
patruos & amitas appellabunt. Quibus verbis has
ipsas, de quibus agimus, nuptias describit & admittit.
Atque hinc passim eas DD. absque hæsitacione per-
missas pronunciant. Novissime VOETIVS Comm.
ad ff. ad t. de Rit. Nupt. si pater filiam viduæ duxerit,
nihil obstat, aut quo minus filius ipsam matrem du-
cat, atque ita per nuptias fiat quasi patris novercæ-
que pater. Gemina his apud HUBERVM Præcl. ad §.
L. 1. t. 10. §. 16. BROUWER. de Jur. Connubior. L. 2. c. 15. §.
fin. SANDIVM L. 2. t. 1. def. 9. BECHMANN. Comm. ad
Pand. P. 2. Ex. 3. ad t. de Rit. Nupt. ff. th. 25. num. 59. HOPP.
Comm. ad §. de t. de Nupt. rubr. de Computat. grad. §. 17.
p. 100. PAGENSTECHER. in Aphorism. ad Inst. L. 1. t. 10.
aph. 47. ut plures omittam alios, occurrunt. Vnus Refellitur
omnium, quod sciam, (a) Franc. HOTOMANNVS de dissentiens,
castis incestivæ nuptiis P. 2. c. 3. p. 89. nuptias cum vitrici nec tamen
aut novercæ matre jure Romano prohibitas censet, sibi satis
certe censere videtur. Operæ pretium est ipsum au- constans
diamus: Neque cum privigna filia vel nepte connubium Hotoman-
esse potest leg. Aristo 40. D. de Ritu Nupt. neque eodem ar- nus.
gumento & analogia cum vitrici aut noverca matre vel a-
via. Ita ille. Vbi quare l. 17. C. de Nupt. ac l. 4. §. hoc ita-

A 3

que

(a) Nescio enim, an ejusd. erroris argui possit BEZ A qui de
 Divortiis p. 53. matrem novercæ duci non posse in matri-
 monium contendit. Nam videtur ille Matris novercam di-
 cere voluisse, quod additum proprivigni vocabulum quo-
 dammodo ostendit. *adde Eund. p. 68. seqq.*

que in partes vocaverit Vir Clariss. non equidem intelligo, sed legem *Aristo 40. Et l. 14. §. f. D. d. Rit. Nupt.* video quidem sefellisse HOTOMANNVM, sed parum tamen sententiam ipsius confirmare. Privignæ filiam ducere nos non posse certum est, non modo *Aristo* id ait, sed divina æque ac humana jura cavent. Est enim ea instar privignæ & ipsa nobis. Ast idem argumentum ad novercæ matrem pertinere, ac analogiam juris aut Romani aut Canonici postulare, ut a privignæ filia ad matrem novercæ concludere liceat, id equidem non temere cuiquam, nisi cui verborum sonus & terminorum affinitas imposuerit, HOTOMANNVS persuaserit. Sane privignæ filia ac neptis non minus quam ipsa privigna vitrico primo, quod vocamus, affinitatis genere conjuncta est, quod ex schemate, quod adjicimus, cuius apparet; concumbit enim vitricus cum matre vel a via ejus, adeoque cum & parentalis respectus & arctissimum affinitatis vinculum concurrant, merito ab istis nuptiis abstinemus; sed novercæ mater, si rem ex regulis juris civilis æstimemus, nulla prorsus affinitate nobis conjuncta est, cum ipsa quidem noverca in primo genere constituta sit, consanguinei vero ejus, ad quos & ipsa mater pertinet, consanguineis mariti non æque jungantur. Miror illa perspicaciam & acumen HOTOMANNI effugisse, inprimis, cum *in eodem de cast. Et incest. nupt. Opusculo P. 2. cap. 5. pag. 108.* ubi de comprivignorum nuptiis Romani juris dispositioni singularis prudentiæ laudem tribuit, rectius quidem, sed veluti oblitus eorum, quæ modo ante scripserat, tradat hoc argu-
men-

mento analogiam secutos pari eademque ratione statuere, patrem & filium, matrem & filiam posse ducere uxorem. *add. Eundem p. 100. ubi ipse l. ult. §. tertio gradu ff. de Gradib. excitavit.*

§. III.

Quamvis vero ab hac, quam modo exposuimus, sententia Jctorum Romanorum, Imperatores Orientis aliquando recessisse, ac hac ipsas cum novercæ matre nuptias improbasse videantur ^(a) prævaluit tamen tandem jus Justinianeum, quod & sequendum sibi Pontifex, ut vidimus, existimavit. Sed utcumque demum de iis utique juri nostro visum fuerit, utut licitas eas permissasque & Romani Jcti habuerint & Pontifices censuerint; alia tamen legislatoribus nostris sententia placuit, ut mirer Saxonicæ quoque Jctos istam nostri & communis juris differentiam sicco fere omnes, quod ajunt, pede præterire; imo alios etiam, nullo jure prohibitas has esse nuptias, affirmare. vid. DN. THOMAS *Jurispr. Divin. L. 3. cap. 2. §. 228.* Etenim fati clare damnant improbantque hujusmodi conjugia leges nostræ. Ita enim in *Ordinat. D. Augusti qua articul. general. d. ann. 1580. adject. est, & inter leges Saxonicas auspiciis ejusd. Elector. ann. 1583. editas pag. 183. extat. j. art. gen. 13. rubr. von denen Personen und Graden / so von wegen der Schwägerchaft. inter personas, quæ in linea recta jungi vetantur, expresis verbis continentur des Stiefvaters Mutter / der Stiefmutter Mutter / des Stiefvaters Vater / der Stiefmutter*

Quas tamen nuptias olim Ecclesia Orientis damnavit. & Jus Saxon. Electorale prohibet.

(a) Legi merentur, quæ eam in rem differit HOTOMANN *d. Tr. cap. 5. add. LEVNCLAV. Jus Græc. Rom. Tom. 1. L. 8. p. 481. seq. BEZA de Divort. pag. 69.*

Cum quo
conspirat
Jus Anhal-
tin. & Pro-
vinc. Bo-
rusficum.

ter Vater; quinimo & novercæ avia der Stiefmutter Groſſe Mutter nominatim refertur inter eas, a quarum nuptiis nobis fit abſtinendum. Atque hanc manifefſtam juris noſtri diſpoſitionem ſecuti ſumus, dum hujusmodi conjunctionem, *inceſtum cum novercæ matre diximus*, quæ jure communi legitimi conjugii nomen habet. Secuti ſunt Legislatorem noſtrum Sereniſſimi Principes Anhaltini, qui in *emendata Ordinatione Politica t. 7. §. Solchen nach nun ſeynd von wegen der Schwiegerſchaft / der Stiefmutter Mutter & reliquas*, quas modo ex Ordinatione Electorali commemoravimus, perſonas, in matrimonium ducere ſevere prohibuerunt; nec minus jus Provinciale Boruſſicum L. 2. t. 2. *Von verbotenen und unzuſäſigen Ehen. art. 2. Von Perſonen und Graden / ſo von wegen der Schwiegerſchaft. §. 1. inter prohibitas perſonas, eaſdem quas diximus, & nominatim §. 2. der Stiefmutter Mutter collocavit.* Similes forte Ordinationes alibi occurrunt, in quas inquirere noſtri, qui ad jus Electorale Saxonicum reſpicimus, non eſt inſtituti. *conf. inter. BROVWER. l. c. in ſin. qui ad art. 12. Ord. Pol. Holl. provocat, & GISEBERTVM Juſtin. Harmon. ad §. 6. J. de Nupt. num. 293.* Atque has Ordinationes forte in animo habuit STRVIVVS, licet nullam earum mentionem faciat, dum in *Jpr. Forenſ. L. 1. t. 6. §. 8. ſeq.* propter *affinitatem* cum novercæ matre & iis, quarum eadem eſt ratio, matrimonium ini-ri poſſe negat. Nam ſi de jure communi intelligi voluit, inceſtuofam hanc conjunctionem, minus recte appellavit; unde Paraphraſtes, qui in noſtram linguam eum tranſtulit, caſus iſtos conſulto omiſit.

§. IV.

§. IV.

Neque vero fas est existimare, legislatoribus nostris præter mentem ac intentionem prohibitionem istam excidisse, aut humani eos aliquid fuisse passos, dum nuptiis ob affinitatis vinculum vetitis istam conjunctionem inseruerunt. Quamvis enim communes regulæ, quibus affinitas in sensu juris civilis & canonici æstimatur, casus propositos non comprehendant; licuit tamen legislatoribus nostris ulterius progredi, ac novum affinitatis quasi genus constituere, nuptiasve prohibere, quibus civilis affinitas non obstabat. Imprimis cum gravissimæ omnino adint rationes, quæ svadeant hujusmodi tædas prohiberi. Sane plerisque Doctores, qui licitas eas esse tuentur, confiteri videmus non modo sæpius eas infelices, sed &, si res sit integra, omnino esse dissuadendas. Ex Theologis GERHARDVM nominasse sufficiat *Loc. Theol. de Conjug. §. 358.* ex JCtis præter eos, quos supra citavimus, HUBERVM, BROUWERVM, BECHMANNVM, conferri potest MOLRAD. *de Matrimonio §. affinitas. pag. 87.* CARPZ. *Jpr. Consist. L. 2. Def. 106. num. 12.* & quos ille ibi plures n. 13. excitavit. Quidni igitur credamus, quod res ipsa nos jubet credere, rationes istas, quas passim Interpretes contra illa matrimonia afferunt, bene perspectas cognitasque fuisse Legislatoribus nostris, adeoque de industria eos interdixisse subditis suis hisce nuptiis, quas jure communi permissas esse non ignorabant? Saltim toties repetitæ ac manifestæ satis prohibitiones non permittunt, ut fas sit subditis ultra legem sapere, aut casus expressos ad peregrini juris regulam revocare.

Rationes
prohibitio-
nes.

B

§. V.

§. V.

Ergo in Saxonia Elect absque dispensatione hujusmodi nuptiæ contrahi nequeunt. Licet dissentire videatur Carpzovius.

Atque adeo certum id expeditumque esse putamus, in Electorali Saxonia illicitas incestasque hujusmodi nuptias esse, ac nisi ipse Legislator dispensaverit, nec contrahi, nec permitti posse, imo pœnam incestus recte infligi illis, qui non impetrata venia Principis hujusmodi conjunctione se contaminant. Quæ cum ita sint, mirari subit, quare Saxoniæ ille Papinianus CARPZOVIVS *Jpr. Consist. L. 2. Def. 106.* ubi caput hujus quæstionis de nuptiis cum novercæ matre ex instituto pertractat, non modo nullam legis Saxoniciæ, cujus nec prohibitionem ignorare poterat, nec auctoritatem negligere debebat, mentionem faciat, sed etiam absque discrimine & sine difficultate eas non prohibitas & nec jure divino *nec positivo* interdictas pronunciet *num. 13.* nullam dispensationis necessitatem urgeat, imo contrahentes in licito & legitimo proposito non turbandos esse tradat. Perinde ac si excusari possit eorum libido, qui absque dispensatione legislatoris interdictas conjunctiones contrahunt, aut dispensationem vel petendi causa deficeret, vel concedendi necessitas Principi incumberet, cujus libero arbitrio, utrum petentibus matrimonii veniam dare, an rejicere preces & prohibitas nuptias inire cupientiumque desiderium improbare velit, erat relinquendum. Sane præjudicium, quod subjicit CARPZOVIVS Supremi Consistorii Electoralis, cum ab eo Senatu, qui simul Principis nomine ecclesiasticas causas liberius moderatur, latam sententiam comprehendat, inferioribus judiciis potestatem minime potest tribuere hujusmodi conjugium absque Legislatoris

toris dispensatione permittendi. Ut causam idoneam omnino nullam habeant, qui CARPZOVII auctoritatem malunt, quam manifestam constitutionem Electoralem sequi.

§. VI.

Quinimo adeo invisæ fuerunt legislatori nostro nuptiæ istæ cum novercæ matre, ut jure divino quoque & naturali eas asserat prohiberi. Tantum abest ut aut dispensationem facile concedendam, aut sine ea illas permittendas esse putaverit. Postquam enim personas, quarum conjugis affinitatis ratio in linea recta obstat, & inter eas etiam novercæ matrem commemoravit, statim subjicit, ab harum nuptiis abstinendum esse docet jus divinum, imo & naturale. Vbi, quod ad legem naturalem attinet, facile ratio Ordinationis Saxonica reddi poterat, si, quod nonnulli sentiunt, certum satis exploratumque foret, confusionem nominum ac officiorum impedire, quo minus licite coire queant, qui aliis necessitudinum vinculis obstringuntur. Novimus, hanc rationem etiam urgeri ab iis, qui naturalem incestus in linea recta turpitudinem demonstrare laborant. vid. PUFENDORF. de Jure Nat. & Gentium L. 6. cap. 2. §. 37. (a)

Imo Ordinatio Elector. eas dicit juri divino repugnare.

Expenditur, an sint contra jus naturæ.

B 2

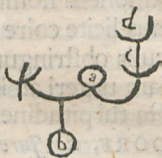
Novi-

(a) Eodem argumento AMBROSIVS Epist. 66. nuptias cum sororis filia improbat. Interroga, inquit, nominum religionem, nempe avunculus iste illius, illa hujus neptis vocatur. Nec ipse te revocat sonus nominum, cum hic avum resonet illa hoc nomen ad avunculum, quod ad avum referat. Quanta denique reliquorum confusio vocabulorum, Idem avus & fover vocabere, ea quoque tibi neptis & nurus diverso nomine nuncupabitur. & reliqua; ac postea. Interdictum enim est natura jure, interdictum est lege,

Novimus etiam iis potissimum has ipsas cum novercæ matre nuptias, quas licitas castasque esse plerique credunt opponi. vid. DN. THOMAS. *Jurispr. divin. L. 3. cap. 2. §. 227.* ut adeo, si eas quoque rationi repugnare dixeris, illorum argumentum majorem veri speciem accipere videatur. Et profecto, si ista de non confundendis nominibus officiisque ratio vim aliquam haberet, si fœda & abominanda foret conjunctio, quæ efficit, ut persona eadem duas pluresve tam contrarias relationes necessitudinesque suffineat, non magis forte alias poteras dicere juri naturali tædas repugnare, quam ipsas has de quibus impræfenti agimus. Adeo enim hic appellationes miscentur, ut, quod de nefando cum patre concubitu apud Poetam Myrrha cecinit, huc jure possit referri

Non quod confundas & jura & nomina sentis.

Mira sane undique ex hac conjunctiōe confusio oritur, siquidem, ut ex adjecto liquet schemate filius B. fit patris sui A. focer & novercæ C. vitricus. Noverca vero C. privigni sui B, privigna & focrus D. matris suæ. Porro pater A uxoris filii sui D simul & focer & gener est.

Denique ipsa novercæ mater D. filiæ suæ C. nurus instar, mariti patri A & nurus & focrus loco est, ut alias relationes non minus absurdas, quæ, si ex late- re conjunctos respiciamus, aut si ex tali matrimonio liberi

quæ in cordibus singulorum &c. nec aliter Basilius Magnus censuit, cujus regulam: *ἐν οἷς τὰ τῶ γένους συγγέ- ονται ὀνόματα, ἐν τέτοις ὄγαμος ἀθεμιτος* HOTOMANN. *refellit de Cast. Nupt. pag. 110. add. quos citavimus ib. 3. lit. A.*

liberi nascantur, ubi nepos aviæ suæ frater existit, & matris ac filia liberi sibi invicem sunt patrui, oriri possunt, prætermittamus. Neque omnino deest sententiæ huic patronus, siquidem celeberrimus RHODIVS in *Diss. de incestu contra naturam*. non dubitavit, inter conjugia jure naturali prohibita has ipsas cum novercæ matre nuptias referre. c. 4. §. 8. & 16. quoniam, ut addit, tota affinitatis series per eas confundatur & consanguinitatis reverentia dehonestetur.

Affirmat
Rhodius.

§. VII.

Enimvero ingenue fateor ista omnia mihi, ut complexum matris novercæ, quam Theologi pariter & Juri jus civile etiam & Canonicum prorsus pro libito habeant, Juri naturali proprie sic dato repugnare existimem nondum satis persuadent. Non hic repetam, quæ de incestus moralitate in utramque partem disputari solent. Quæ ab iis, qui ex ratione ejus turpitudinem demonstrare conantur a GROTTIO, VELTHVYSIO, HYBERO, VITRIARIO, novissime a BECMANNO, RHODIO, KAHLERO, KESTNERO, TITIO eam in rem allata sunt argumenta notissima ac passim obvia sunt. (a) Neque minus nota sunt, quæ in contrariam partem a DN. THOMASIO disputata *Jurisprudentiæ divin. L. 3. cap. 2.*

Ostenditur, improprie vocabulum juris naturalis nature in Ordinatione matrimoniali accipi.

B 3

(li-

(a) vid. GROT. de *J. B. & P. L. 2. c. 5. n. 12.* VELTHVYSIVM de naturali pudore. rubr. de incestu. HYBERVM *Digress. L. 2. c. 17.* VITRIAR. ad *Grot. pag. 128.* BECMANN. *Medic. 7. n. 17.* RHODIVM de incestu contra naturam. KAHLERVM de *Gradib. prohib. tb. 9.* KESTNERVM *Prudent. jur. nat. cap. 4. tb. 20. seq.* TITIVM ad *Pufendorf. Obs. 496.* jung. tamen EVNDEM *specim. Jur. Eccles. L. 4. cap. 3. §. 40. seq.*

(licet is novissime, quod ad incestum in linea recta, mutaverit sententiam in Fundamentis jur. natur. ad L. 3. c. 2. num. 37.) & BECMANNO fuerunt opposita a MAGNIF. PRO-RECTORE Dn. BEYERO *Disput. de Dispensatione circa matrimonium* th. 47. KVLPISSII novimus eam esse sententiam, dari gradus conjugiorum lege naturali prohibitos, licet quinam illi sint & quo fundamento eorum turpitudine nitatur, non sit satis expeditum *Colleg. Grot. Exerc. 4. th. 7. lit. Z. pag. 58.* Sed non opus est eo ut digrediamur, aut utriusque partis argumenta expendamus, id nobis, quod plerique dabunt, sufficit, solam, quæ a nominum & officiorum confusione oritur, rationem non efficere, ut jure naturæ matrimonium interdictum habeatur. conf. AVGVSTIN. *de Civitate DEI* L. 15. cap. 16. (a) Miscentur & officia confundunturque, quoties Rex subditam ducit & magis si Regina subdito nubat, si pupillam tutor sibi jungat, si servus dominam, sicuti nomina simul officiaque turbari videntur, quando ex duobus fratribus unus matrem in thorum sibi asciscit, alter filiam. vid. HOPP. *Commentar. ad Inst. l. c. pag. 100.* nec tamen quisquam, quod norim, credidit, hujusmodi nuptias lege naturali vetari. (b) Ergo nec cum novercæ matre conjugium

- (a) Vbi ostendit, nominum quandam ac officiorum quasi confusionem in nuptiis liberorum nepotumque Adami ortam videri. Quas tamen ideo juri naturali repugnasse non ausim affirmare. Sed vide sis quæ ad istum locum annotavit COQVEVS verb. *virifocrus* p. 208. seq.
- (b) Licet Orientalis Ecclesia eas quoque improbasse videatur. conf. HOTOMANN. *l. c. pag. 105.*

gium illo jure simpliciter interdicti puto, licet ratio naturalis pudorque ac honestas svadeat, ut ab iis abstineamus. add. l. 14. §. 2. & 3. l. 42. ff. de Rit. Nupt. & HVBER. Præf. ad Inst. 4. de Nupt. pos. 15. Imo nec aliter, puto, voluit legislator noster intelligi cum gradus, quos recenset in ordinatione allegata nequidem juri divino positivo singuli nedum naturali repugnent, quod ex exemplis sponsæ patris & filiæ aliisque, quæ ibidem adferuntur, apparet. Saltem si vocabulo juris naturalis in aliqua latitudine eum usum esse dixerimus, nec aberraturos nos a vero, nec ipsi id a quocumque vitio verti posse confidimus. Neminem latet quam *παχυλῶς* & improprie ea voce jus Romanum & Canonicum utantur, quorum illud jus naturæ omnibus animantibus tribuit. in princ. *Inst. de Jur. Natur. Gent. & Civ.* hoc jus naturale esse, quod in lege & Evangelio contineatur, tradit *can. 1. dist. 1.* æquitatem vero rationemque naturalem plerique etiamnum appellatione legis naturalis complecti solent. Quidni ergo existimemus in ordinatione matrimoniali, quæ ad gradus jure divino prohibitos se refert voce juris naturalis omnes omnino Dei leges universales exprimi & comprehendere. Imprimis cum satis constet, eo tempore, quo sanctio præstantissima lata fuit, omnes leges divinas, quæ non ad rempublicam Judaicam tantum pertinent, sed omnes homines obstringunt, absque discrimine ad naturale seu morale jus vulgo relatas, adeoque hoc nomen etiam eas, quas positivitas appellamus, fuisse complexum.

§. IIX.

Ergo de jure divino universali eodemque reve- Jure divi-
lato no tamen

positivo u- lato dispiciamus, quod quidem non ex ratione, sed
 niverfali ex revelatione solâ nobis innotescit, perinde tamen
 has nuptias omnes homines ac ipsa lex naturæ obstringit. Dari
 prohibitas, quod Or- autem hujusmodi leges divinas, quæ ad omnes æque
 dinatio ma- gentes pertineant, licet ratio sibi relicta earum vim
 trimonialis innuit re- non assequatur, tantisper licebit supponere, inprimis
 ete asseri- cum existentiam earum dudum (a) satis eviderint ali
 tur.

(b) ac propositæ brevitatis ratio solvendis, quæ in
 contrariam partem a nonnullis (c) moventur dubiis
 me

(a) Imo jam ANTON. CONTIVS *Lect. subs. L. 1. c. 2. pag. 121.* agnoscit leges Mosaicæ, quæ haud seorsus omnium hominum vitam constringant, quam ipse decalogus, licet sententiam suam ad eas restringat, quæ ad decalogi interpretationem pertinent, ac genuinam rationem & indolem juris positivi universalis ignorasse videatur.

(b) Dari jus divinum positivum universale ex Theologis agnoscunt DANHAVERVS, SCHERZERS, OSIANDER, ALBERTI & BVDEVS. Et JCtis KVLPISIVS ansam reliquis præbuisse videtur in naturam ac indolem ejus accuratius inquirendi. Ex instituto deinde præcepta, quæ huc pertinere videbantur, tradidit DN. THOMASIVS in *Jpr. divin.* Historiam ejus adornavit DN. LVDOVICI NOVISIME plenius potissima juris illius capita peculiari dissertatione exposuit WEBERS. add. MAGNIF. DN. BEYERII *Diss. de Dispensat. in grad. prohib. & Tr. de Jur. Sabbatib.* DN. MENCKEN. *Controv. Jur. Nat. & Gent. Diss. 1. th. ult.* SCHILTER. *Inst. Jur. Canon. L. 1. t. 2. §. 1.*

(c) Primum dubia nonnulla contra existentiam legem divinarum positivarum universalium in medium proposuit BRVCKNERVS. add. VITR. *ad Grot. pag. 5.* Sed & qui antea eas strenue asserverant, in contrarias dein partes discesserunt, quos modo commemoravimus. D. BVDEVS & D. THOMAS. *hic in fundamentis juris N. & G. ille in Historia Jur. Nat. quam opusc. J. N. & G. præmisit.*

me immorari haud patiatur. Prohibitiones certe pleræque graduum, quæ *Leviticorum* 18. exprimuntur, nos hodieque tenent ac gentes quoque olim cæteras obligarunt, (a) quod clausulæ, quibus legislator Deus hujusmodi conjunctiones sibi abominabiles esse, ac propter eas gentes se extirpassè ostendit, omnino evincunt, & tamen singularum prohibitionum causas idoneas reddere nequit ratio, inprimis cum fratrum fororumque olim necessitas exegerit conjugia, ac multo minus in reliquis conjunctionibus eorum, qui in remotiori gradu constituti sunt, turpitudine naturalis possit demonstrari. Quare cum universales DEI leges positivas dari, atque caput doctrinæ, quod de incestu agit, eo pertinere plerique concedant, id solum superesse puto, ut, utrum *Levit.* 18. quæ propositæ sunt leges connubiales Divinæ, concubitum cum novercæ matre prohibeant, ulterius inquirem.

§. IX.

Equidem, si qua ratione *privignæ filiam ducere* prohibemur, eadem etiam novercæ matris conjugium interdictum posset ceneri; non difficile foret ostendere, leges divinas universales huic conjunctioni ob stare. Nominatim enim cavet sapientissimus Legislator, ne quis ad *privignæ* natam neptemve accedat. *cap. Levit. XVIII. comm. 17.* Verum supra contra *HOTOMANNVM* ostendimus, diversissimas plane utriusque casus esse causas, adeoque ab uno ad alterum minus recte inferri. Neque parentelæ respectus hic subesse videtur, quem alias divinæ quoque leges

Non quidem ob prohibitas cum *privignæ* filia nuptias, aut respectum parentelæ.

(a) Consentiant communiter, *Diff. DN. THOMAS. in Fundament. ad l. 3. cap. 2. §. 37. p. 180.*

leges inter impedimenta legitimarum nuptiarum referunt, ut quoties una persona parentis locum subeat, liberorum rationem altera habeat, jure coire nequeant, saltem ex recepta communique Doctorum sententia, licet alii relationem hanc tantum in casibus lege expressis aut in personis in eodem gradu constitutis nuptiarum legitimarum impedimentum esse putent. MEY. P. 3. Dec. 399. n. 3. STRYK. ad Brun- nem. Jus Eccles. L. 2. c. 16. §. 21. verb. *si respectus paren- tels.* Nam quo minus hoc argumento niti liceat, ea nobis obstat ratio, quod inter eos, qui nec consangvinitatis, nec affinitatis vinculo junguntur, quod inter consangvineos inquam mariti & uxoris nullus quoque parentum & liberorum respectus, qui sine communi stipite intelligi nequit, possit intercedere, adeoque nisi evincatur, inter istas personas affinitatem aliquam juris divini contractam cenferi, argu- mentum, quod a parentali respectu repetitur, frustra pro impediendo hujusmodi conjugio allegabitur.

§. X.

Sed ob te-
xtum Le-
viticor. 18.
comm. 11.

Forte itaque non modo naturalia jura, sed & di-
vinas positivas leges concubitus cum novercæ ma-
tre permittere dixeris. Videtur ita sane ac plerisque
ita omnino visum est, (a) sed videtur tantum. Ego
nondum puto, causas adesse, cur non modo a dispo-
sitio-

(a) Nominatim GERHARDVS eo, quem supra adduximus
loco §. 358. nullam juris vel divini vel humani prohibiti-
onem his nuptiis obstat, sed planam ac plenam esse con-
cessionem, ait. Similiter CARPZOVIVS *Jur. Eccles. L. 2.*
Def. 106. n. 5. & 13. negat, extare de iis juris divini pro-
hibitionem.

fitione legislatoris nostri, quæ manifesta fatis est, sed etiam a ratione hujus dispositionis, quæ ad divinam prohibitionem se refert, recedamus. Atque licet de hoc conjugio nihil quicquam in specie cautum esse, facile concedam, vim tamen ac rationem legis divinæ, puto, eo pertinere. Facit, ut in eam opinionem deducar *Levit. XIII. comm. II.* quo filiam uxoris patris ducere vetamur, quem locum haud paucos de comprivignorum matrimonio accipere, constat. Enimvero eos, qui comprivignorum illicitas esse nuptias concedunt, hanc quoque conjunctionem non posse non improbare, firmissime sum persuasus.

§. XI.

Actum agerem, si illustris fatis controversiæ, Quo comprivignorum nuptias prohiberi, probabile est. quæ de comprivignorum, quos Græci ἀλλοπρογόνους appellat, matrimonio inter Theologos pariter ac JCtos dudum agitata est, fata repetere, aut utriusque partis argumenta commemorare, vel expendere conarer; nec instituti mei ratio eo me digredi permittit. Exhibuit summam rei velut in nucleo non ita pridem peculiari opusculo Magnificus Ordinis JCtorum in hac Academia Præses, ac solide & erudite rationes in varias partes discedentium Doctorum recensuit & dissolvit, ostenditque, admodum probabilem saltim esse eorum hypothesin, qui de comprivignis illud *Leut. 18. comma* accipiant. In quam sententiam ex JCtis fere primus ANTON. MATTHÆVS concessit, quem deinceps VVISSENBACHIVS, THOMASIVS alique plures secuti sunt. Quare licet sint, qui de consanguinea forore textum accipiant, licet ingeniosa fatis Clarissimi VALANDI conjectura,

ctura, qua de novercæ liberis, quos ex matrimonio post mortem patris celebrato suscepit, hunc locum interpretatus est, possit videri. vid. *Dissert. Ejus ad istum textum* add. STRYK. *ad Brunnem. Jus Eccles. L. 2. cap. 16. ad §. 21. verb. de Matrimonio comprivignorum. jung. can. 3. can. 4. XXXV. q. 10.* tutissimum tamen est, hanc comprivignorum conjunctionem pro vetita & incesta haberi, cum in re dubia fatius sit evitare incestus periculum, ac abstinere a conjugio, quod dubium sit, an legi divinæ universali repugnet; imprimis cum ipsi adversæ partis patroni fateantur, connubia ejusmodi dissuadenda esse atque impedienda.

§. XII.

A quibus ad nuptias cum novercæ matre recte infertur.

Neque vero difficile erit ostendere, a comprivignorum nuptiis recte ad conjugium cum novercæ matre inferri, ut mirari potius fubeat non deesse, qui cum illas interdictas agnoscant, has tamen licitas esse existiment. vid. Dn. THOMAS. *Jurisprud. divin. L. 3. cap. 3. §. 151. seq. jung. L. 3. cap. 2. §. 228.* Quæ enim est comprivigna mea? nonne vitrici aut novercæ meæ filia. Ita omnino adjectum ostendit schema.

Quod si itaque novercæ filiam lex in matrimonio habere prohibet, nonne multo minus novercæ matrem ducere uxorem permittet? Vtriusque conjugii sane eadem esse ratio videtur. Quare ut hoc obiter hic ad-

An Jure Sax Elect. conjugia comprivignorum sint prohibita?

reliceat, non male omnino ex Ordinatione Electorali colligas, etiam comprivignorum nuptias jure nostro incestas haberi. Nam licet ordinatio matrimonialis nec comprivignæ, nec novercæ filiæ meminerit, ad-
 eoque

eoque vulgo Doctores nostro jure non minus quam civili cum iis permissum esse conjugium contendant. vid. RICHTER. *Vol. 2. Consil. 462. p. 133.* BECHMANN. *Exot. Exerc. Tom. 2. Ex. 3. num. 60. seq. pag. 77.* ipse quoque CARPZOVIVS in ea sit sententia. *Jurispr. Eccles. d. L. 2. Def. 104.* eandemque præjudiciis confirmet; attamen cum novercæ & vitrici matrem nominatim in conjugio habere interdicit Serenissimus Ordinationis Matrimonialis conditor, non opinor aberraturos eos, qui simili ratione etiam novercæ & vitrici filias duci non posse, contendant, inprimis cum & legis divinæ dispositio & rationis paritas hic interpretationem extensivam omnino exigere videatur.

§. XIII.

Sed ut revertar, unde digressus sum, ac liquido ostendam, prohibitionem divinam, siquidem de com-
 privignis ea agat, etiam ad novercæ matrem pertine-
 re, paucis demonstrabo, non modo in eodem gradu
 istas personas constitutas esse, sed & eandem, imo
 majorem fere rationem adesse, cur novercæ matris
 matrimonio, quam cur comprivignæ conjunctione
 abstineamus. Vtraque persona a noverca & per no-
 vercam nobis jungitur ipsa, noverca per patrem, sic-
 uti itaque novercæ comprivigna in primo gradu jun-
 cta est, si ab ea ad filiam descendas, ita si ascendas, in
 eodem gradu novercæ mater occurrit. Cæterum
 ea constans satis est interpretum, qui has leges divi-
 nas exposuere, Theologorum inprimis ac Jurisconsultorum
 nostrorum sententia non solas personas, quæ Leviti-
 corum 18. commemorantur, sed & gradus five eas
 quoque, quæ in eodem gradu constitutæ sunt, per-
 sonas

sonas simul prohibitas censi. BRVNNEM. *Jur. Eccl. L. 2. cap. 16. §. 26.* STRVVIVS *S. J. C. Exerc. 29. 1b. 37.* quemadmodum non ita pridem ad consultationem C. F. M. April. hujus anni ex eadem ratione respondit amplissimus Ordo Jctorum, nuptias cum avunculi vidua jure divino prohibitas videri, adeoque ne quidem dispensatione Principis posse permitti; cujus quidem responsi quæ huc pertinent verba pace lectoris subjicimus. Ita vero illa: Wenn nun gleich die Ehe mit der Mutter Bruders Witben in denen göttlichen Gesetzen mit ausgedruckten Worten nicht verbothen/und nach einiger Rechts-Lehrer Meynung die Leviticorum 18. verbothene Ehen ad casus similes nicht zu extendiren.

vid. RICHT. *Vol. I. p. 2. Conf. 2. n. 14.*

Dennoch aber/und dieweil in dem angezogenen c. 18. Levit. in dem 14. vers die Ehe mit des Vaters Bruders Weibe ausdrücklich untersaget wird / und die darinnen enthaltene prohibitiones nicht auf die dasselbst erzehlte Personen zu restringiren/sondern auch auf diejenigen/welche sich in eodem gradu befinden/ebenmäßig zu ziehen zc.

CARPZ. *Jur. Consist. L. 2. Def. III.*

& profecto parum conscientia consulunt, ac infelicitè in explicandis divinis legibus versantur, qui verbis inhærent & casus plane similes, quos singulos recensere non necesse fuit, comprehendi negant, cum in humanis constitutionibus, ubi eadem plane ratio est, idem jus obtinere concedant. Quæ quidem eo pertinent omnia, ut a novercæ filia, id est a comprigna

vigna ad novercæ matrem in eodem gradu constitutam recte concludi evincam.

§. XIV.

Neque vero tantum in eodem gradu novercæ mater est collocata, in quo novercæ filia constituitur, sed & eadem, imo ut videtur, propemodum major adest ratio, quæ svadeat, ut ab illa conjunctione caveamus. Nam novercæ filiam si duxeris, nec nomina æque confunduntur, nec officia permutantur, atatis quoque plerumque bene satis convenit ratio, quæ omnia secus se habent in abominabili cum novercæ matre concubitu. Quæ avia instar reverentiam sibi haberi jure postulabat, ea quasi nepotis mariti imperio subjicitur, juvenisque ut plurimum jungitur vetulæ, ut, quæ supra diximus de nominum fœda & officiorum perturbatione non repetam. Jam vero id quoque dudum juris divini Interpretes evicerunt, non modo graduum in prohibitionibus divinis rationem esse habendam, sed & diversos gradus, si modo eadem prohibitionis causa adfit, simul interdictos censerî. Alias sane nec cum patruis majore & maximo, nec cum matertera maxima matrimonium lege divina prohibitum censerî poterat, imo nec ipso cum abavo aut atavo conjunctio pro illicita possit haberi, quia nec personæ istæ, nec gradus in quo constituuntur, Levit. 18. recensetur. In hoc vero cum novercæ matre conjugio cum & eadem ratio & idem plane adfit gradus, non possunt non, qui comprivignorum credunt juri divino repugnare complexus, illud quoque perinde tanquam eadem lege vetitum abominari.

Adest etiam eadem, imo major ratio prohibitionis.

§. XV.

§. XV.

Ratio du-
bitandi re-
solvitur.

Limitatio
thesos.

Enimvero video, id potissimum sententiæ huius obftare, quod comprivignam in matrimonio habere prohibeamur quidem, verum non eam ob causam, quod illa novercæ nostræ fit filia, sed quia fratris nostri soror esse intelligitur. Plerique enim, qui comprivignorum conjunctionem veluti lege divina damnatam improbant, sententiam suam ad eum casum restringunt, siquidem ex parentum matrimonio proles fit suscepta. vid. MAGNIF. DN. BERGER. *de Matrim. Comprivign. lb. 34. §. 49.* Ego vero impræfenti non sollicitè in limitationis istius rationes, quas ex verbis מולדת אביר repetere solent sententiæ huius Patroni. Concedam ipsis tantisper, prohibitionis divinæ causam in fratre communi quærendam esse, neque tamen ex eo, puto, obtinebunt, ad novercæ matrem legem istam haud pertinere, sed id tantum, quod jam ipsis dedi, novercæ matris nuptias tunc imprimis vetitas intelligi, si ex noverca patri soboles fit nata. Quod si enim comprivignam vector ducere, quia fratris ea mei soror facta est, nonne multo magis illicita conjunctio erit cum novercæ matre, cum ea fratris mei sit avia, nativitate scilicet fratris consanguinei ex noverca. Ergo si omnino prohibitionis illius ratio ex agnatione fratris repetenda est, quod nunc in medio relinquimus, id quidem exinde fluit, novercæ quoque matris conjugium eo solum casu pro vetito esse habendum, id tamen nos, quod imprimis demonstrandum nobis summus, nihilominus obtinebimus, eum, qui comprivignam ducere nequit, novercæ matrem quoque conjugem habere

bere non posse. Cæterum ista limitatio, quam ex ^{Quæ ra-} jure divino non pauci constituunt, ad legem Saxoni- ^{men tan-} cam haud pertinet; unde licet novercæ cum patre ^{tum ad jus} sterile sit matrimonium, non tamen filius novercæ ^{divinum} vitricus jure nostro legitime fieri poterit, cum ^{non ad jus} Ordinationo matrimonialis nullo adhibito discrimine con- ^{Saxonicum} jugium illud rejiciat. Dispensationi tamen Principis ^{pertinet.} esse poterit locus, quoties ratio legis divinæ cessat, quoties inquam communis frater non adest, siquidem velit legislator inconcinnos hujusmodi amores foventibus præter exemplum subvenire, cum contra, quando consanguineus nobis ex noverca frater natus est, non modo nullus beneficio Principis locus sit. ZIGLER. *de Jur. Maj. L. 1. c. 7. th. 16.* DN. BERGER. *Suppl. Elect. Proc. Matrim. p. 34. seq.* sed & contractum jam contra legem divinam conjugium iterum fit dissolvendum. DN. STRYK. *ad Brunnem. Jus Eccles. L. 2. cap. 16. §. 27.* quamvis facile concedam, si post initum dispensatione Principis cum novercæ matre conjugium, demum noverca conceperit edideritque fratrem communem ob subsequenter ejus nativitatem illud non esse rescindendum. conf. *Magnif. Ordinarius de compriignor. matrim. th. 49.*

§. XVI.

Quare rectius suæ aliorumque conscientia con- ^{Ampliatio} sulent, qui Saxoniam Electoralem, eandemque di- ^{quoad per-} vina auctoritate subnixam legem potius deinceps ^{sonas simili} quam civilia & canonica jura sibi sequendam, atque ^{ratione no-} adeo novercæ matris amplexus nobiscum inter ince- ^{bis con-} stas conjunctiones referendos esse censebunt. Cæterum ^{junctas.} vel tacentibus nobis intelligitur, quæ de his nu-

D

ptiis

ptiis differuimus eadem ad personas in eodem gradu constitutas, quarum plures commemorat Ordinatio matrimonialis perinde pertinere. Ergo cum novercæ patre, cum vitrici patre ac matre incestus non minus Saxonico æque ac divino juri repugnare censendus est, licet vulgo hoc æque conjugium licitum esse contendant. vid. HOPPII *Comment. ad Inst. p. 100. (a)* Ordinatio matrimonialis has personas perinde commemorat, æque fœda oritur ex his connubiis confusio &, quod est caput rei, idem gradus eadem ratio hic quoque occurrit, ob quem comprivignorum & novercæ matris concubitus abominamur.

§. XVII.

Verum lex divina etiam ad novercæ aviam pertinent?

Sed quid de novercæ vel vitrici avia sentiendum erit. Lege Saxonica non dubito, eam comprehendendi, inprimis cum vitrici & novercæ avus expressis verbis in ea designentur, adeoque quo magis hic naturæ ordo turbatur, eo minus absque dispensatione istæ nuptiæ permittentur. Verum quod ad legem divinam attinent, non desunt, quæ in utramque partem possunt afferri rationes. Qui incestas has tædas quoque dixerit, urgebit eandem in avia adesse, quæ contra matrem militat rationem, ac sicuti inter confangvineos prohibitio patris ac avi reliquos in linea recta constitutus sub se continet ita a novercæ matre ad ejus aviam recte inferri posse. Qui licitas eas contendet, gradu aviam remotiorem esse facile ostenderit, adeoque affinitatem inprimis anamolam & juris communis regulis non convenientem non ultra personas in eodem gradu constitutas extendendam con-

(a) add. SPECVLATOREM apud Gerbardum cit. §. 358.

contendet, inprimis cum ne novercæ quidem mater commemoretur prohibita, sed a comprivignis ad eam colligatur. Nos facilem fore putamus decisionem quæstionis, si de comprivignæ filia quid ex lege divina sentiendum sit, nobis constaret; nam cum ea novercæ neptis sit ad novercæ aviam non difficilis foret deinceps illatio. Verum cum de his quidem, quod meminerimus, nemini quicquam observatum fuerit hætenus, nos quoque iudicium nostrum suscipimus, licet non diffiteamur magis nos inclinare in eam partem, ut huiusmodi conjunctiones perinde illicitis accenseamus, inprimis cum novercæ neptis, comprivignæ inquam filia, nobis quodammodo non quidem in stricto juris civilis sensu, sed secundum leges computationis divinæ liberorum loco esse videatur. Hæbes Lector benevole, *meditationes* nostras de incestu cum novercæ matre; *Probabiles* esse diximus, cum non ignoremus plerisque ac tantum non omnibus fere JCtis aliter de his esse visum; id tamen non veremur iterum affirmare ac nobis veluti certo promittere, illis, qui in hypothesi de comprivignis nobiscum consentiunt, non modo non improbabiles, sed & aut omnino verissimas aut vero certe simillimas visum iri conjecturas nostras. Nunc perfolutis Divino Numini pro præstito auxilio gratiis finimus, pace Tua tamen sequentes ex vario jure *Collationum* loco *observationes* subjicimus usu fori ac præjudicii confirmatas.

I.

**Intercessio conjugis in crimine
bigamiæ non modo juxta jus commu-
ne, sed & Saxonicum Electorale
bigamum a pœna capi-
tali liberat.**

Dissentiant quidem quoad utrumque jus DD. communiter ac in hoc crimine intercessioni conjugis locum esse, negant. Sed sicuti dudum in sententiis extra Saxoniam Electoralem ferendis a communi illa opinione recessit Ordo Juridicus Vitembergenfis teste **MAGNIF. DN. BERGERO** in *Elect. Jurisprud. pag. 137. & 197.* Ita & novissime in Electoratu Saxonico eandem rationem sequi, ac bigamum ob remissionem & intercessionem uxoris a capitis supplicio absolvere non dubitavit in causa **M. W.** Dresda hoc anno **M. Aug.** transmissa: Hat **M. W.** als er Articuluss-Weise vernommen worden/in Güte beandt und gestanden/ daß er sich mit **C. M.** öffentlich copuliren lassen/ auch derselben ehelich beygewohnet / darauf aber im Jahr 1705. sich mit **M. W.** ebenmäßig öffentlich verlobet / trauen lassen und ihr als seinem Eheweibe gleichfals ehelich beygewohnet: So ist derselbe zwar gestalten Sachen nach und in Ansehen/ daß sein Eheweib die **W.** ihme solches zu verzeihen und ferner als ihren Ehemann ehelich beyzuwohnen sich erkläret / mit der ordentlichen Strafe des Schwerz-

Schwerdes zu verschonen; jedoch nichts desto weniger dieses begangenen und gestandenen Lasters der zweyfachen Ehe halber mit Staupen- & Schlägen des Landes / daraus ermeldtes sein Eheweib ihm mit wesentlicher Wohnung zu folgen schuldig / ewig zu verweisen. **D. R. W.** Non ingratum Lectori fore putamus, si integras, quas Idem Ordo sententiae suae addidit rationes, subjiciamus: Obwohl die Rechts- Lehrer mehrentheils der Meynung sind / daß auch secundum jus commune die intercessio conjugis innocenti in crimine bigamiae den bigamum a poena ordinaria nicht liberiren könne

H A H N. *ad Wesenb. t. ad L. Jul. de Adult. num. 8.*

D. THOMAS. *Diff. de Crim. bigam. tb. 74.*

CLASEN. *ad Ord. Crim. art. 121. circa fin.*

STRVV. *Synt. Jur. Civ. Exerc. 49. tb. 39. ibique*

MVLLER. *lit. β.*

insonderheit aber solches nach denen Churfürstl. Sachs. Rechten zu behaupten pflegen / inmassen dieser Meynung

MOLLER. *ad P. 4. Const. El. 20. num. 4.*

BERLICH. *P. 5. Concl. 28. num. 18.*

CARPZ. *Pr. Crim. P. 2. q. 66. num. 39. seqq.*

IDEM *P. 4. C. 20. d. 4.*

ESBACH. *ad eundem l. c.*

bengethan / und solche II. cc. mit unterschiedenen præjudiciis bestärcken / auch dabey insonderheit anzuführen wissen / daß dergleichen sonderbahrer effectus in hoc crimine der intercession eines Ehegattens nicht

gends beygelegt werde / und also auch sine legis auctoritate derselben nicht tribuiret

CARPZ. d. qu. 66. n. 40. d. def. 4. n. 1.

noch von dem jenigen / was in adulterio statt findet / ad bigamiam geschlossen werden könne

H A H N. l. c.

zumahlen / da die bigamia ein weit größeres Laster sey / indem dadurch ein animus deserendi conjugem priorem in perpetuum declariret / und die andere Frau sub specie matrimonii betrogen / auch mit der öffentlichen copulation und hierologia ecclesiastica ein Gespötte getrieben würde

arg. ORD. CRIM. art. 121. verb. Und größer denn dasselbe Laster.

CARPZ. l. c. num. 42.

insonderheit aber die Chur-Fürstl. Sächs. Rechte in adulterio duplicato die remissionem conjugis, welche doch auch darinnen secundum jus commune statt findet

CARPZ. P. 4. C. 19. D. 12.

vor ungültig erkläret / und daß darauf nicht gesehen werden solle / deutlich verordnet /

P. 4. C. El. 19. §. Wollen auch.

welches ad bigamiam ob identitatem rationis, und weil solche ein eben so großes Verbrechen / wohl zu appliciren wäre / bevoraus da durch das in der Churfl. Sächs. 20. Constitution befindliche Wort: unnachlässlich non obscure angezeigt wird / daß die intercessio conjugis in diesen crimine nicht zu attendiren / und daher / daß wegen W. der beschenehen inter-

intercession seines Eheweibes ungeachtet / auf die ordentliche Strafe des Schwerdes zu erkennen gewesen / es das Ansehen haben könnte. Dennoch aber / und die weil die intercessio conjugis in adulteriis von der ordentlichen Strafe befreuet / und in der Ord. Crim. art. 121. verordnet / daß das Laster der zwiefachen Ehe auf die Art / wie der Ehebruch zu bestrafen; woraus / daß auch hierinnen intercessio conjugis statt habe / gar wol inferiret werden kan / und es also deßhalb kein absonderlichen legis, darinnen der remission conjugis in hoc crimine dieser effect beygelegt würde / bedarff / sondern vielmehr denen jenigen / welche das Gegentheil behaupten / daß dißfalls ein anders verordnet / zu erwiesen obliegt; auch / wenn gleich dieses Verbrechen schwerer als ein Ehebruch / doch daraus noch nicht / daß die intercession des unschuldigen Ehegattens gar keinen effect haben müsse / sondern vielmehr nur dieses zu inferiren / daß an statt der sonst gewöhnlichen ewigen Landes-Verweisung / in solchen Fall auf eine schärfere Strafe zu erkennen;

D. BERGER. in *Elect. Jprud. Crim. p. 136. seq.*
wie denn auch dieses delictum an sich selbst zwar vor grösser / als ein adulterium simplex, nicht aber pro graviore quam adulterium duplicatum zu achten / prout contra Hahnium ostendit IDEM

l. c. pag. 137.

und dabero ausser Zweifel extra Saxoniam, wie in adulterio duplicato, also auch in bigamia die remissio conjugis zu attendiren; Soviel aber die Churfürstl. Sächs. Rechte insonderheit betrifft / deßhalb gleichfalls ein anders nicht verordnet / auch solches weder
aus

aus der Constitut. 19. P. 4. noch aus dem Worte :
 unnachlässlich. P. 4. Const. 20. zu erhärten / in
 mehrerer Betrachtung / daß ab adulterio duplicato,
 davon die erstere handelt / sich se schlechter Dinge ad
 bigamiam nicht concludiren läset / weiln in pœnalibus
 die interpretatio extensiva nicht statt / dahero auch die
 præscriptio quinquennii in crimine polygamix auch
 in denen Churf. Sächs. Landen statt findet.

D. BERGER. *Resol. Lauterbach. p. 784.*

conf. D. THOMAS. *de præscript. bigam. th. 48. seq.*

ungeachtet wegen des adulterii duplicati die ist ange-
 zogene 19. Constitution verb. fin. das Gegentheil dispo-
 niret. Das Wort unnachlässlich aber / welches in
 der 20. constitutione Electorali P. 4. zu befinden / und
 in dem lateinischen per verba: *sine cunctatione*, erklä-
 ret wird / die intercession ebenmäßig nicht ausschlies-
 set / sondern nur eine regulam constituiret / bey der
 es / so lange keine erhebliche Ursache die Lebens-Strä-
 fe zu vermindern / vorhanden ist / billig verbleibet ; in-
 massen denn auch die Worte in dem §. fin. der 19.
 Constitution : ohne Nachlassung auff welche
 CARPZOVIVS l. c. provociret / ebenmäßig nicht de
 remissione conjugis, sondern de remissione Principis
 gratiosa: verbis einige Gnade oder Nachlassung
 handeln / also die doctrina oder opinio Doctorum, quod
 intercessio conjugis in crimine bigamix sit inefficax,
 weder in gemeinen Kayserlichen / noch in denen Chur-
 fürstl. Sächs. Rechten / auch nicht in juris ratione ido-
 nea gegründet / folglich darauf alleine in decernendo
 capita-

Rationes decidendi.

Obwohl zc. vermöge der Sächs. Rechte ein Kind / so jemand uns Leben gebracht / zu Erlegung des Wergeldes wohl angehalten werden mag

Land:R. L. 2. art. 67.

dahero / daß ermeldter S. solches ebenmäßig / wie nicht weniger die verursachten Unkosten zu erstatten schuldig / es das Unsehn haben könnte. Dieweil aber dennoch ermeldter S. erst 8. und ein halbes Jahr alt / und also pro infantiae proximo zu halten / dergleichen Kinder aber nicht alleine mit keiner Strafe zu belegen

arg. l. 1. C. ad L. Corn. de scar.

ob sie wohl nach Befindung derer Umstände / damit sie sich ins Künftige besser in acht nehmen / von denen Eltern / oder auch im Gefängniß mit Ruthen gezüchtigt zu werden pflegen

CARPZOV. Pr. Crim. q. 143. num. 18.

sondern auch nicht einmahl zu einiger satisfaction wegen des verursachten Schadens angehalten werden mögen

arg. l. 5. §. 2 ff. ad L. Aquil.

DN. BERGER. El. Jurispr. Crim. pag. 3. in fin.

inmassen auch die DD. den angezogenen Text des Land:R. nur von denen / qui pubertati proximi sunt, nicht aber von denen infantibus & infantiae proximis annehmen

vid. gloss. lat. ad d. text.

CARPZ. Pr. Cr. p. 3. q. 143. n. 16. ibique COLERV. M.

folglich wegen derer Unkosten sie ebenmäßig zu einer Erstattung / wenn sie auch gleich vor sich etwas in Vermögen haben / noch weniger aber deren Eltern selbige zu entrichten verbunden

l. 1. C. ne fil. pro patr. & c.

III.

Vxori, quæ pro marito fideiussit, etiam adversus Ecclesiam vel piam causam exceptio SCti Vellejani non est deneganda.

Tantus piarum causarum favor est, ut plerique DD. contentant, exceptionem SCti Vellejani denegandam esse

esse mulieribus, quæ in earum securitatem pro aliis fidem suam interposuerunt. Sed uti leges *pen. & ult. C. ad SCr. Vellej.* ad quas illi provocant, de intercessione pro libertate & dote agunt; ita si vel maxime eas ad Ecclesiam aliasque piâs causas extendas, ad fidejussionem tamen uxoris pro marito referri nequeunt. Quo enim facilius maritorum obligationem in se suscipiunt blanditiis aut imperio maritorum commotæ uxores, eo magis caverunt leges, ne iis imbecillitas sexus & obsequii promptitudo esset præjudicio. Vnde fidejussionem fœminæ apud piâ causam pro extraneo debitore interpositam valere, pro marito autem invalidam esse censuit Ordo Juridicus hoc Ann. M. Sept. in causa der Kirchen-Vorsteher des Stifts St. S. contra A. S. ceu ex rationibus sententiæ apparet. Ita enim illæ

Ob es wol das Ansehen gewinnen könnte/als hätte die gesuchte restitutio in integrum nicht statt/ in Erwägung/ daß wenn gleich sonst die intercessio fœminæ in favorem piæ causæ facta von denen Rechts-Lehrern dergestalt vor gültig gehalten wird/ ut adversus eam exceptio SCr. Vellej. opponi nequeat

arg. l. 24. l. fin. C. ad SCr. Vellej.

MEVIVS P. 3. Dec. 85.

VOET. Comment. ad ff. t. ad SCr. Vellej. tb. II.

ANTON. FABER. C. Lib. 4. t. 21. def. 14.

solches doch auf die intercessionem uxoris pro marito nicht zu extendiren. & reliqua.

IV.

Ecclesiam ob fatalia culpa administratorum neglecta, iis licet nondum excussis, in integrum fas est restitui.

L Ex 13. §. fin. C. de judiciis. cavet pupillis vel adultis sub cura agentibus, si desidia tutorum vel curatorum causa ceciderint, non nisi his excussis restitutionis in integrum auxilio subveniendum esse. Quam legem in usum revocandam esse, graviter monet MAGNIF. D. BERGER. *Diff. de Logomach.*

gomach. Jur. Coroll. ult. neque omnino inter abrogatas referendam esse BRUNNEMANNI, ANTONII FABRI aliorumque testimonia evincunt. Vnde in causa, cujus paulo antea meminimus, Capituli St. S, J Cti E. eam sequi non dubitarunt. Neque ratio apparet cur ab ea discedendum putemus, cum publice interfit, rebus judicatis suum vigorem fervari & auctoritatem, nisi forte ad triennii fatale litibus finiendis constitutum eam restringendam putes. *arg. l. 3. C. si tut. vel curat. jung. l. 5. C. si adv. rem jud. l. 36. ff. de minor.* Observantia enim vix ea vis tribuenda est, ut legem latam tollere, aut ei possit derogare, cum non leges ferre J Ctorum sit, sed secundum leges jus reddere. Cujus autem non est leges ferre, ejus nec est leges latas abrogare. Interim quiscunque demum dictæ legis sensus sit, eam non putamus obstare Ecclesiis aliisque piis causis, quo minus, antequam administratores conveniant, restitutione in integrum fruuntur. Siquidem jus Canonicum his simpliciter hoc beneficium indulget, neque excutiendi administratorem necessitatem injungit, ut non opus esse videatur exemplo minorum iis subvenire, cum proprio jure eoque pingviore restitutionem possint obtinere. Atque eum in modum pronunciauit in eadem causa Ordo Juridicus. Verba sententiæ, quæ huc pertinent, ista sunt:

Nunmehr was Klägers drittes Leuterungsgravamen anbelanget / aus denen Acten und derer Partheyen rechtlichen Einbringen so viel zu befinden / daß die gesuchte restitution in integrum statt hat 2c. Et ex rationibus decidendi: Ob wohl der Kirchen St. S. entgegen zu stehen scheint / daß sie ihre Vorsteher / welche die widrigen Urtheil in rem judicatam ergehen lassen / noch nicht excutiret; gestalt bey denen minoribus, ad quorum exemplum ecclesiæ restitutione in integrum fruuntur, der *Lex 13. §. fin. C. de judiciis* klare Maasse giebet / daß in judicialibus actibus denen selbst das beneficium restitutionis in integrum nur in subsidium excussis tutoribus aut curatoribus zu statten kommen solle

BRUNNEM. ad d. l.

AN-

ANTON. FABER. *C. Lib. 2. t. 23. def. 1.*

DN. BERGER. *ad Lauterb. t. de restit. in integr. verb. vel ordinarium. p. 105.*

Wieweil aber dennoch die mehrern Rechts-Lehrer in denen Gedanken sehen/ daß auch in judicialibus negotiis und contra rem judicatam einem minori, bevor er seinen curatorem belanget/ die restitutio in integrum zu statten komme

arg. l. 5. C. si adv. rem. jud.

l. 3. C. si tutor vel curat.

DN. LYNCKERVS *dec. 978.*

conf. DN. BERGER. in *Elect. Disc. Forens. ad Ord. Proc.*

Sax. t. 20. obs. 3. pag. 661.

wenigstens doch der angezogene *lex 13. §. fin. C. de judic.* auf die Kirchen nicht zu extendiren/ als welchen nach dem jure canonico auch contra lesionem in actibus judicialibus das beneficium restitutionis in integrum schlechter Dinges & absque prævia excussione ihrer Vorsteher verstattet wird

arg. Clement. un. de restit. in integrum.

c. 2. c. 3. c. 5. X. & c. 1. in 6to eod. tit.

conf. DN. BERGERVS *l. c.*

So sind Wir zc.

V.

Liberi, qui in acie pro republica ceciderunt, ad augendam fratrum sororumve superstitum legitimam pro vivis non habentur.

Liberos, qui acie amittuntur, in perpetuum per gloriam vivere intelligi Imperator noster. *pr. 7. de excusat. tut. vel curat.* tradit. Id eo pertinere credidit non nemo ut superstites quatuor fratres, quos mater in legitima heredes scripserat, semissem eo nomine possent petere a vitrico, quibus alias trientem tantum constat deberi. Secus visum est Ordini Juridico Vitembergensi, qui quod in *d. pr.* in favorem patris constitutum est, ad alios casus pertinere negavit, ac sequentem in modum M. August. 1708. respondit: Begehret derselbe bes

E 3

richtet

richtet zu seyn / ob der Kinder erster Ehe Pflicht- Theil der dritte Theil oder die Helfte der mütterlichen Verlassenschaft sey. Wenn nun schon in deme Uns zugeschickten Berichte gemeldet wird / daß kurz vor der von O. Tode der eine Sohn in der Belagerung Bonn in Sturm als Sändrich verstorben / in denen Rechten aber gegründet

quod, qui pro republica ceciderunt, in perpetuum pro gloria vivere intelligantur

pr. 7. de excusation.

welches allerdings auch in favorem tertii anzunehmen: cum patri excusationem a tutela præstent

d. pr.

und dahero soviel mehr auf gegenwärtigen Fall ob favorem legitimæ & liberorum zuziehen wäre 2c. Dieweil aber dennoch zur Zeit / da die Mutter E. v. O. verstorben / mehr nicht als 3. oder 4. Kinder am Leben gewesen / deren legitima der dritte Theil der Verlassenschaft ist.

Novell. 18. cap. 1.

und diejenigen / so vordenen Eltern verstorben / hierbey gar nicht zu consideriren

arg. l. 10. §. 4. 5. ff. de bon. poss. contra tabb.

auch deshalb von dem / so in acie geblieben / in Rechten ein anders nicht constituiret / vielmehr wenn selbige pro vivis geachtet werden wolten / solches in præjudicium patris gereichen würde / in cuius favorem doch sie sonst / soviel die excusationem a tutela betrifft / vor lebendig gehalten werden: So haben die O. Kinder erste Ehe aus ihrer mütterlichen Verlassenschaft nur den dritten Theil loco legitimæ zu prætendiren. B. N. B.

VI.

Hypotheca rei immobilis extrajudicialis jure Sax. Elect. in præjudicium tertii non valet, etiam si creditori res oppignorata fuerit tradita.

Nec

VII.

Nec inter plures creditores, qui hujusmodi hypothecam extra iudicium sibi constitui curarunt, prioritas temporis prælationis jus tribuit.

Hypothecam rei immobilis extrajudicalem jure Sax. El. quoad debitorem quidem & ejus heredes efficacem esse ac jus reale producere, quando autem de tertii præjudicio agitur, invalidam haberi ostendit in *Diss. de præjud. tertii ex hypotheca rei immobilis extrajudiciali* in Academia Lipsiensi anno 1703. habita *Dn. Praefes*, ubi *tb. 9. & seqq.* monet, non modo possessori tertio, emtori pura aut donatario, hujusmodi hypothecam non nocere, sed & in concursu creditorum adeo nullam ejus haberi rationem, ut regulariter ne chirographariis quidem præferantur, quibus sine auctoritate judicis hypotheca a debitore est constituta. Ex quo sequitur, si plures concurrant creditores, qui non eodem tempore ab eodem debitore hujusmodi hypothecam obtinuerunt, eum, qui prior est tempore, præ posterioribus hypothecariis jus potius non habere. Sed nec si alteri res fuerit tradita, melior erit ejus causa, cum sine discrimine leges Saxonicae caverint, ne extra iudicium factæ immobilium oppignorationes cuiquam sint præjudicio. Atque in hanc sententiam *J. S. respondit Facultas Juridica Vitemberg. M. Decembri 1707.*

W. n. gl. nach gemeinen Kayserlichen Rechten die hypotheca rerum immobilium extrajudicialia ein jus reale etiam aduersus tertios possessores validum denen Creditoribus verleihen

l. 4. §. 7. ff. de pignor.

l. 23. C. eod.

STRVV. S. 7. C. Ex. 26. 1b. 22.

CARPZ. P. 1. C. 28. d. 122.

PHILIPP. ad O. P. S. t. 46. Conf. 1. n. 2.

GERARD. NOODT. Probab. L. 2. c. 8.

hiernechst angeführet werden möchte, daß die Sächs. Rechte / so solche hypothecas intuitu tertii vor ungültig erklären / tanquam leges correctionis juris communis zu restringiren und nicht auf den Fall zuziehen wären / ubi hypotheca extrajudiciali accessit rei oppignorata traditio, daher in solchem Fall derjenige / qui ejusmodi hypothecam obtinuit, den Arrestantibus posterioribus wohl vorgezogen werden könne / als welche ohne dem vermöge der Churf. Sächs. Proc. - Ordn. *tit. 51. §. 12.* Es soll aber / sich auf diejenigen bona, welche der Schuldner zu Zeit der Ankündigung nicht mehr in seinen Händen gehabt / kein Recht erlangen mögen. *D. a. n. d.* nach denen Churfürstl. Sächs. Rechten die außer Gerichts geschene Verpfändung unbeweglicher Güter in præjudicium tertii schlechter Dinges vor ungültig zuhalten

arg.

arg. Landr. L. 1. art. 8.

P. 2. C. El. 23. ibique MOLLER. n. 1.

ZOBEL. P. 2. diff. 28. num. 11.

DN. BERGER. Elect. Proc. Ex. th. 6.

und hierbey kein Unterscheid gemacht wird / an res immobilis simul tradita sit, nec ne ? sondern indistincte dergleichen hypothec denen übrigen Creditoribus oder sonsten einem Tertio gar nicht präjudiciret. &c.

So erscheinet daraus so viel / daß Cajus vor denen Arrestanten und andern Gläubigern kein beständiges Recht erhalten. Vor ein. N. d. a. Fr. spr. W.

Fället Zweifel vor / ob ermeldter Cajus, weil sonst keine hypothecæ judiciales vorhanden / nicht wenigstens denen hypothecariis posterioribus extrajudicialibus und creditoribus chirographariis vorzuziehen sey ? Ob n. w. sonst inter hypothecarios ejusdem generis die prerogativa temporis attendiret wird / cum, qui prior est tempore, etiam jure potior esse censetur.

l. 2. C. qui pot. in pign.

und secundum jus Sax. commune eine extrajudicial - hypothec allezeit den Chirographariis präferiret wird

SCHILTER. ad ff. Exere. 33. th. 12.

D. a. b. nach denen Churfürstl. Sächs. Rechten die außgerichtliche Verpfändung unbeweglicher Güter / so viel die übrigen Creditores betriefft / vor ganz ungültig zu halten / folglich dergleichen hypothecarii denen nudis chirographariis allerseits sine temporis prerogativa gleich gesetzt werden / als welchen allein diejenigen hypothecæ, so coram Notario & testibus konstituirt worden / in Saxonia Electorali vorzuziehen

Dec. Elect. 60. itemque PHILIPPI obs. 1. & 2. n. 23. & ad Proc. tit. 46. Cons. 2. n. 2.

So ist derselbe auch weder denen posterioribus extrajudicialibus hypothecariis, noch denen andern Creditoribus chirographariis zu präferiren. N. D. N. W.

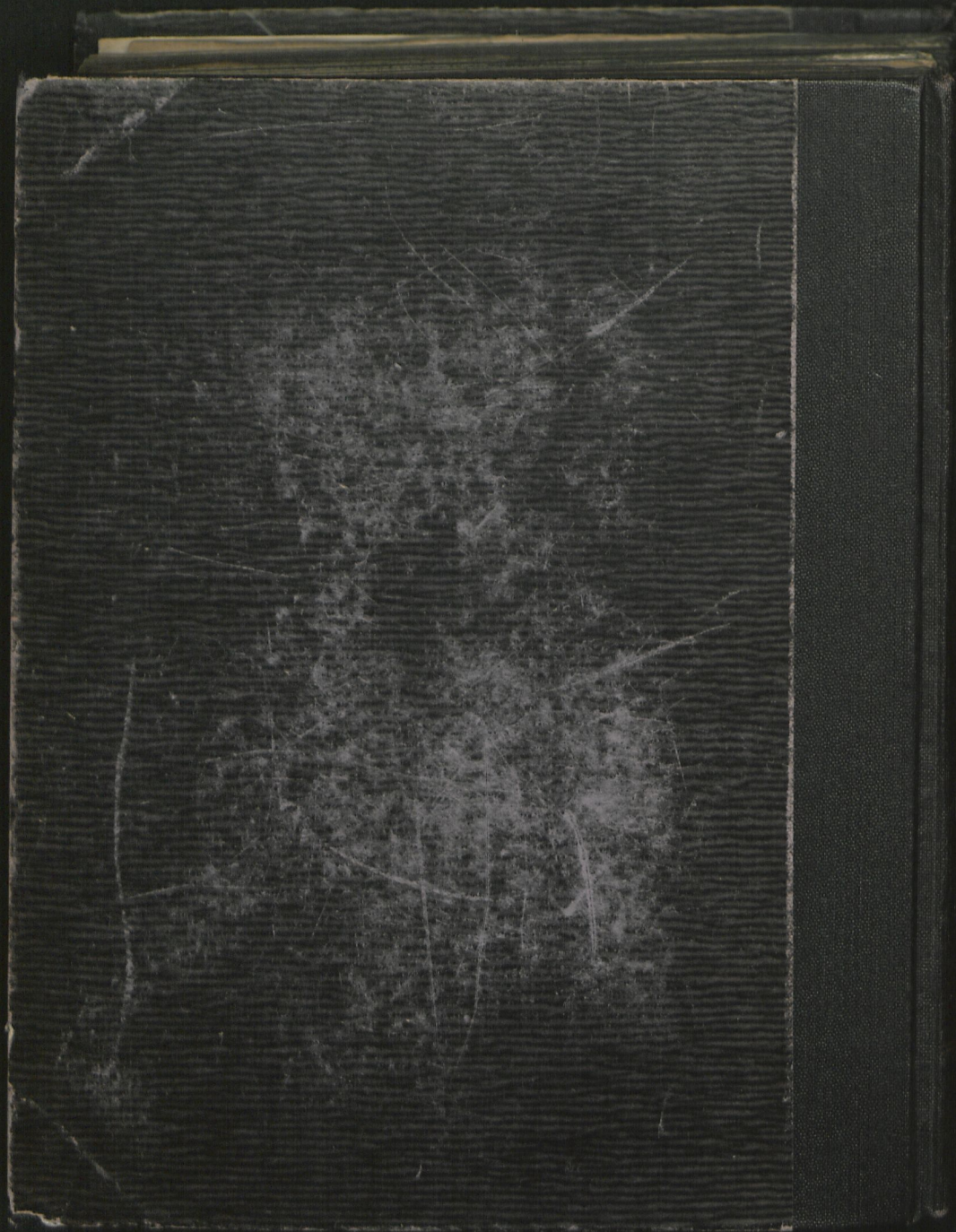
F I N I S.

ULB Halle
005 361 753

3

B.I.G.

Farbkarte #13

1670.

2. D. B. V. 1704 1704
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO, 23
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DN. FRIDERICO AVGVSTO,
PRINCIPE REGIO, M
ET RELIQA

MEDITATIONES PROBABILES

DE

INCESTIS CVM
NOVERCÆ MATRE
NVPTIIS 15

PRÆSIDE

D. MICH. HENR. GRIBNERO,
PROF. PUBL.

PLACIDO ERVDITORVM EXAMINI
SUBMITTET

AUCTOR

M. CHRISTIAN. SIGISMVNDVS
ROEHRENSEE,

AD DIEM V. OCTOBR. CIO IO CC IX.

VITEMBERGÆ, PRELO CHRISTIANI GERDESII.